

5. évfolyam

Óraszám: 72 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

<i>Témakör neve</i>	<i>Óraszám</i>
1. A kommunikáció alapjai	6
2. Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan	17
3. Állandósult szókapcsolatok	5
4. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	29
5. Hangalak és jelentés	6
6. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	9
	<i>Összes óraszám:</i> 72

1. A kommunikáció alapjai

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- összetett képet kapjon a kommunikációs folyamat összetevőiről;
- megismerkedjen a jelekkel
- megismerje a kommunikáció céljait és funkcióit
- A nyelv zenei kifejezőeszközeinek a megismerése
- megismerje a nonverbális kommunikáció jelentőségét, formáit;
- megismerje a digitális kommunikáció szövegtípusait
- A hivatalos élet színtereinek szövegtípusaival is találkozzon: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- képes formális és informális beszédhelyzetekben való viselkedésre
- tisztában van a megszólítások, magázódás, tegeződés, a kapcsolattartás formáival
- megismeri a gesztusok és viselkedés, gesztusok és kultúrkörök összefüggéseit

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése
- A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése

Fogalmak: természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés

Javasolt tevékenységek

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben
- A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása

2. Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan

Óraszám: 17 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve)
- A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve)
- A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a hangtani és szófajtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan.
- A tulajdonnév értelemtükrözőtető helyesírási alapjainak megismerése.
- A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.
- Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával.
- Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra.

Fogalmak: hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata

Javasolt tevékenységek

- Megelevenedett ABC (rajzok)
- Beszédtechnika

- Nyelvtörők
- A magyar helyesírás értelemtükröző és értelem-megkülönböztető szerepe
- Helyesírási szótárak és helyesírási tanácsadó portálok használata

3. Állandósult szókapcsolatok

Óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Képes a magyar nyelv gazdagságát felfedezni.
- Használja a szinonimákat.
- Felfedezi a magyar és más idegennyelv közötti hasonlóságokat és különbségeket

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Felismeri a szólásokat és közmondásokat
- Alkalmazni tudja a szóláshasonlatokat
- Megismeri a szállóigéket és a köznyelvi metaforákat

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A magyar szólások, szóláshasonlatok, közmondások eredete: O. Nagy Gábor: *Mi fán terem?*, Kiss Gábor (Szerk.): *Magyar szókinctár*
- Az állandósult szókapcsolatok szerepe a szövegépítésben (jelentésbeli és stilisztikai többlet)
- A digitális kommunikáció állandósult szókapcsolatai és azok stilisztikai, jelentésbeli kifejezőereje

Fogalmak: állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák

Javasolt tevékenységek

- Egynyelvű szótárak használata.
- Könyvtári kutatások elvégzése.
- Szójelentések csoportos és önálló feltárása

4. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek

Óraszám: 29 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megismerje a nyelv, mint jelrendszer működését és felépítését;
- megismerje a nyelv szintjeinek rétegződését, egymásra épülésük szabályszerűségeit;
- megismerje a nyelv működési rendszerét

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megtanulja a hangképzés menetét.
- Megismeri a magán- és a mássalhangzó törvényeket.
- Képes a szavakat szószerkezetekre bontani.
- Megtanulja a toldalék típusokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőképesség fejlesztése
- A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai
- A szavak szerkezetének felismerése
- A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése
- A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban
- Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése
- Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is

Fogalmak: beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó

Javasolt tevékenységek

- Az egyes nyelvi szintek gyakorlati elkülönítése,
- Idegen nyelvi párhuzamok létesítése a tanult nyelvterületeken
- Az egyes nyelvi szintekhez tartozó nyelvi eszközök rendszerbe foglalása
- Hangtani ismeretek gyakorlati alkalmazása, helyes hangképzés kialakítása

5. Hangalak és jelentés

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- Felismerje a szavak között meghúzódó különbségeket, hasonlóságokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Képes megfigyelni a hangalak és jelentés kapcsolatát a szavakban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése
- Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése
- Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében

Fogalmak: egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező

Javasolt tevékenységek

- A hangalak és a jelentés szerepe az írásbeli és szóbeli megnyilatkozásban
- Nyelvi humor
- Hangutánzó szavak a tanult idegen nyelvben

6. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

Óraszám: 9 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- A tanult olvasási stratégiákat alkalmazni tudja.
- A tanult különböző típusú és műfajú szövegeket felismerje és megértse.
- A szöveg információinak és gondolatainak az életkora szerint értelmezni tudja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Szövegértési kompetenciáját fejlessze.
- Képes a szöveget megérteni és értelmezni.
- Képes önállóan szöveget alkotni a szöveg műfaji sajátosságaihoz mérten.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Szövegű, értő szövegolvasás gyakorlása
- Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- Olvasási stratégiák alkalmazása
- A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése
- A kreatív írás gyakorlása
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata
- Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete

Fogalmak: elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető

Javasolt tevékenységek

- Szövegalkotási készségek folyamatos fejlesztése.
- Elbeszélés, leírás, érvelés készítése.
- Írott és elektronikus szövegek létrehozása